

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 1. De nomine & definitione Baptismi,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78332)

LIBER SECVNDVS, ET TOTIVS OPERIS VIGESIMVSSEPTIMVS.

DE SACRAMENTO BAPTISMI.

PROOEMIUM.

AUTHORES tam antiquiores, quam recentiores, de Baptismo tractantes commemorat Henriquez initio libri 2. Theologiae moralis: quibus nouissime accesserunt Gregorius à Valentia, & Franciscus Suarez ad 3. par. D. Thomae: ille disput. 4. generali: & hic in commentariis, & disput. ad quaest. 66. & aliquot sequentes eiusdem tertiae partis. In iure canonico apud Gratianum de eadem materia agitur De consecra. dist. 4. & in alijs libris eiusdem iuris, titulo De baptis. & eius effectu. Errore contra sanam doctrinam de baptismo, & auctores à quibus refutantur idem Henriquez refert in proemio eiusdem libri: in qua refutatione haerere non est nostri instituti. Dicemus vero primo, de nomine & definitione baptisimi; secundo, de illius institutione, & necessitate; tertio, de materia; quarto, de forma; quinto, de accidentibus; sexto, de ministro; septimo, de suscipientibus; octauo, de praecipuo illum suscipiendi; nono, de effectibus illius; vltimo, de dispositionibus quas eorundem productio requirit in suscipientibus.

CAPVT I.

De nomine, & definitione Baptisimi.

SVMMARIVM.

1. De nomine Baptisimi, & quod dicatur tripliciter.
2. Vnde dicitur baptisimus fluminis & vnde baptisimus sanguinis.
3. Definitio baptisimi fluminis, de quo hic est sermo.
4. In baptismo tria notantur res sacramenti tantum, sacramentum tantum, & sacramentum simul, & res sacramenti.

Na. 1.

VARIA sunt nomina quibus hoc sacramentum à Patribus appellatur, prout refert Greg. à Valen. sub initium citatae disput. quartae. Ipsum vero baptisimi nomen à Graecis acceptum, Latine sonat immersionem in aquam: huic sacramento ideo accommodatam, prout notat Bellar. to. 2. controuer. 2. conuersionis initio lib. 1. de baptismo, quod ordinarie fiat per immersionem, ad representandam Christi sepulchram, iuxta illud ad Coloss. 2. Consepulti ei per baptismum. Cumque à D. Thom. in cit. quaest. 66. art. 11. & à ceteris Theologis communiter (vt in comment. notat Suarez) triplex distinguitur baptisimus: vnus fluminis, alter fluminis, & tertius sanguinis: solus primus hic nomine baptisimi intelligitur: quia solus est vere, & proprie sacramentum, de quo ecclesia proficitur, Confiteor vnum baptisma, in remissionem peccatorum; & D. Paulus ait ad Ephes. 4. Vnus Dominus, vna fides vnum baptisma. Ceteri enim dicuntur baptisimi, in ordine ad illum: quatenus scilicet possunt supplere eius vicem, & producere spirituales eius effectum, qui est remissionis peccatorum, cum infusione gratiae iustificantis. Non sic suppleant autem, vt suscepti tollant obligationem illum (qui vere, proprie que sacramentum est) suscipiendi, si quando communitate oblata, suscipi potuerit ex cap. Baptisimi vicem, De consecr. dist. 4.

Ceterum ex eo baptisimus fluminis dicitur, quod fiat flatu Spiritus sancti. Constat enim in poenitentia: ad quam siue actualis sit, vt contritio, siue virtualis, vt dilectio Dei

super omnia: necessarium est diuinum Spiritus sancti auxilium iuxta illud Ierem. 31. Conuertere me, & conuertar, quia tu Dominus Deus meus: postquam enim conuersisti me, egi poenitentiam. Adde & definitionem Concilij Trident. sess. 6. canone 3. Si quis dixerit sine praeuente Spiritus sancti inspiratione, atque eius adiutorio hominem credere, sperare, aut poenitere posse sicut oportet, vt ei iustificationis gratia conferatur, anathema sit.

Baptisimus sanguinis vero ex eo dicitur, quod consistat in martyrio, quo sanguis pro Christo funditur. De eo multa auctoribus in margine citatis, Henriquez, in memorato lib. 2. cap. 24. & sequentibus vsque ad finem. Et Suarez to. 3. disput. 29. in vltimam part. D. Thomae; quae tanquam remotiora à nostro instituto non attingemus.

Baptisimus denique fluminis ex eo dicitur, quod fiat ablutione ex aqua. Ad illius naturam aperendam, iustificet nobis definitio, quam ex Catechismo iussu Concilij Trident. edito, habet Bellarm. loco citato: sumpta partim ex Ioannis cap. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua & c. partim ex epist. ad Ephes. cap. 5. Mundans eam lauacro aquae in verbo vitae. Mirum quod sit sacramentum regenerationis per aquam in verbo vitae. In qua definitione, sacramentum, genus est baptisimi; in quo conuenit cum sacramentis tam veteris quam nouae legis. Quod vero additur, regenerationis, significans illius primarium effectum, qui est iustificatio peccatoris, separatur baptismum à sacramentis veteris legis, quibus nullus talis vis inerat: vt dicitur à D. Paulo ad Galat. 4. dicuntur egegentia elementa. De qua re D. Tho. in praeced. quaest. 62. art. 6. Et quod postremo loco ponitur, per aquam in verbo vitae, (indicans baptismi propriam materiam, & formam, de quibus postea) separatur eundem à ceteris nouae legis sacramentis: quorum alia est tam materia quam forma, vt suis locis in sequentibus exponetur.

Hic occurrit notandum ex D. Thomae, in prius memorata quaest. 66. art. primo, baptismum esse ex eorum sacramentorum numero, in quibus tria notantur; nempe sacramentum tantum, res tantum sacramenti, & res simul, & sacramentum: quorum primum, est exterior ablutio facta, accedente verbo Dei, iuxta illud D. Aug. tract. 80. in Io. Accedit verbum

ad ele-

ad elementum, & fit sacramentum. Quæ ablutio significat interiorè ablutionem à fordibus peccatorum, factam per gratiæ iustificantis infusionem in animam. Secundum vero est ipsa gratia sanctificans, quam prædicta ablutio externa sic significat, vt simul eam producat. Tertium est character baptismalis indelebiter impressus in anima, qui dicitur res sacramenti, quatenus per sacramentum, seu exteriorè ablutionem producitur; & dicitur sacramentum, quatenus est signum distinguens fidelem ab infideli.

CAPVT II.

De institutione, & necessitate Baptismi.

SVMMARIVM.

5. Baptismus institutus est à Christo.
6. Quando instituitur.
7. Quis sit illius necessitas, & quod talis sit quoad infantes, vt ipsa suscipi debeat, nisi pro Christo mortem patiantur.
8. Quod in adulto votum illius sufficere possit quado reipsa suscipi non potest.
9. An oporteat tale votum esse explicitum.

CERTVM est de fide à Christo Domino nostro institutum esse sacramentum Baptismi. Nam aperta sunt verba illius Ioan. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua, &c. & Matth. vii. Baptizantes eos, &c. Atque inter septem nouæ legis sacramenta, quæ Concilium Floren. in instruct. Armenorum, & Concil. Trident. sess. 7. De sacram. in genere, Can. 1. definiunt à Christo instituta, primo loco ponitur baptismus: vt is per quem si deles tanquam per ianuam intrantes in Ecclesiam, adunantur in vna vera religione, suntque capaces aliorum sacramentorum, prout Henricus, alios citans bene notat, in lib. 2. Theolog. Moral. cap. 2. initio.

Difficultas est autem, quo tempore institutus fuerit. De qua, quoniam ad iud. cum de peccatis nobis propositum nihil, aut saltem parum facit; sufficit paucis monere ex D. Tho. in citata quest. 66. art. 2. & communiori Theologorum sententia, fuisse institutum ante Christi passionem, eo die, quo à D. Ioanne Christus ipse baptizatus est. Quod qua ratione probetur (tanquam scholastici instituti) relinquemus videndum ei, qui volet apud Bellarminum in tomo 2. controuer. libro De baptismo cap. 5. Cui addi possunt Henriquez in cit. cap. 2. & Suarez ad 3. par. to. 3. disput. 19. sect. 1.

De necessitate autem eiusdem sacramenti queritur: num sit necessarium necessitate medijsita scilicet, vt sine eo salus homini non contingat. Ad quam questionem respondet D. Tho. in seq. quest. 68. art. 2. sine suscepio in re, vel in voto, nullum hominem posse saluari: quod est de fide per illud Ioan. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei. Et per Concilij Trid. definitionem sess. 7. de baptismo can. 5. Si quis dixerit baptismum liberum esse, hoc est, non necessarium ad salutem, anathema sit. Cui accedit quod in præced. sect. 6. cap. 4. statuitur; post Euangelium promulgatum sine lauacro regenerationis, aut eius voto iustificationem peccatoris fieri non posse, sicut scriptum est, Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto non potest introire in regnum Dei. Vbi nota particulam nisi, indicare medium necessarium: perinde ac cum quis dicit, Nisi comedas, non viues; vel nisi pharmacumumas, non conualesces. Latius in seq. disput. 27. Suarez de hac re.

Ex qua sequitur, quod cum institutione Christi baptismus sit in re, vel in voto necessarius ad salutem; paruulos qui illam in voto habere non possunt, vt bene declarat D. Thomas 3. par. quest. 73. art. 3. nec posse lege ordinaria consequi æternam salutem, nisi illum in re susceperint, aut certe mortem (iuxta illud Matth. 10. Qui perdidit animam suam propter me, inueniet eam) pro Christo patiantur. Vnde sumitur quod Theologi tradunt martyrium esse quoddam baptismum; vimque habere conferendi gratiam, quod in tomo 2. controuer. lib. de baptismo cap. 6. Bellarm. & disput. 4. quest. 3. puncto 4. asserione 4. Greg. à Valen. bene tractant. Nec vero ideo martyrium dici debet sacramentum: quia quamuis gratiam conferat, non tamen vt signum illius ex particulari institutione diuina: sed

ex Christi pacto quodam, & promissione facta verbis citatis ex D. Matth. Et ita pie credendum est, infantes quos ex vtero egrossos obstetrices sagæ dicuntur interimere ante susceptum baptismum, æternam salutem consequi, si id ab illis fiat in odium Christi: non item si alia de causa, ex Angelo in verbo Baptismus, secto §. 7.

Quia igitur is qui natus est ex carne, caro est; ideo oportet nos nasci denuo, vt in supra citato cap. 3. Ioannis Dominus asserit Nicodemo; significans nos nasci carnales, infectos originali peccato, tanquam morfu antiqui serpentis, ideoque esse nobis necessarium, regenerari sacramento baptismi: perinde ac Iudæi, qui percussi erant à serpentibus (qua similitudine Dominus ibidem videtur) necessarium fuit aspicere serpentem à Moyse erectum in deserto. Videndus est Bellar. in præced. cap. 4. & reiciendum cum Greg. à Valen. quod aliqui pro paruulis remedium præter baptismum, & martyrium finxerunt. Si enim tale non habetur diuina institutione, quomodo dicemus haberi institutione humana, nisi existimare velimus curam infantum magis ad homines, quam ad Deum pertinere, quod absurdissimum est. Patet autem ex dictis, quod si infans ita baptizetur, vt desit aliquid spectans ad essentiam baptismi: vt si aqua non tangat corpus, vel antequam forma integra proferatur, infans ipse moriatur: vel defuerit intentio ministri, taliter gestum non sufficere ei ad salutem, cum baptismi sacramentum non susceperit vere.

Patet quoque ex dictis: adultum, cum sit capax voti baptismi, capacem quoque esse salutis æternæ, quantumcumque ex defectu aquæ, vel ministri illum reipsa suscipere nequeat. Ad quod confirmandum præter citatum cap. 4. Concilij Trident. & auctoritates Patrum quas Gregorius à Valen. loco citato adfert, facit tum cap. Apostolicam, De presbytero non baptiz. & cap. Debitum. De baptismo, & eius effectu: Tum etiam ratio, quia voluntas apud Deum pro facto reputatur, cum deest faciendi facultas. Id quod in malis operibus, cum constet vsuuenire in bonis, idem contingere, nihil est cur dubitetur: præsertim cum Deus propensior sit ad benefaciendum, quam ad puniendum. Quando igitur quis habere non potest copiam baptismi, sufficit ei si votum habeat, seu desiderium illius suscipiendi, adiungatque veram de peccatis se commissis contritionem, quam ante diximus appellari baptismum flaminis; & cui à Deo promittitur peccatorum remissio per illud Ezechielis 18. Conuertimini, & agite poenitentiam ab omnibus iniquitatibus vestris, & non erit vobis in ruinam iniquitas.

Atque necessarium esse illam memorato desiderio adungi ad eandem remissionem, ex opere, vt vocant, operantis consequendam: satis patet per illud Lucæ 13. Nisi poenitentiam habueritis omnes peribitis: & per illud quod dicunt Theologi, & definitum est in Concil. Trident. sess. 14. cap. 4. attritionem non sufficere ad peccatoris iustificationem, nisi cum reali susceptione sacramenti: quod gratiam ex opere operato conferens, facere potest ex attrito contritum, seu (quod idem est) detestantem peccata sua ex Dei dilectione, per habitum charitatis, qui cum gratia infunditur animæ in reali susceptione sacramenti.

Difficultas est vero, An oporteat prædictum votum esse explicitum, seu quo expresse, & in particulari baptismus desideretur, tanquam sacramentum & remedium à Christo institutum in remissionem peccatorum: An vero sufficiat esse implicitum: sicut censetur esse in desiderio seruandi totam legem diuinam, & quærendi remedia ea, quæ ordinata sunt à Deo ad salutem consequendam, & peccata delenda: In eo desiderio enim virtualiter, & implicite continetur propositum seruandi legem de baptismo suscipiendo. Cui difficultati post Vegam, & Sorum respondet ibid. Greg. à Valen. implicitum sufficere ei, qui non audiverit quidquam expresse de Christo, & baptismi necessitate in religione Christiana: (quod patet ex Cornelio Cornelione Actorum 10. qui iustus fuit antequam de Christi religione erudiretur,) ei vero qui tale quid expresse audiverit, necessarium esse ad salutem expressum votum baptismi: quod idem est, vt velit reipsa baptizari ad implendum Christi præceptum. Tenetur enim id ipsum expresse implere si possit: alia vero expresse implere velle; quod est ei possibile, vt pote voluntatem propriam in